This document is available in English **Eitem 11 ar yr Agenda**

Adroddiad i'r	**Awdurdod Tân ac Achub**
Dyddiad	**21 Hydref 2024**
Swyddog Arweiniol	**Helen MacArthur, PSTC Cyllid ac Adnoddau**
Swyddog Cyswllt	**Elgan Roberts, Pennaeth Cyllid**
Pwnc	**Datganiad Archwiliedig o Gyfrifon 2023-24**

PWRPAS YR ADRODDIAD

1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw cyflwyno Datganiad Archwiliedig o Gyfrifon 2023/24 i'r Aelodau. Mae'r adroddiad hefyd yn cyflwyno canfyddiadau Archwilydd Cyffredinol Cymru, sy'n cadarnhau barn archwilio ddiamod.

CRYNODEB GWEITHREDOL

2 Cafodd y cyfrifon drafft eu cyflwyno i'w harchwilio ar 31 Mai 2024. Cadarnhaodd y rhain wariant net o £44.3m gan gynnwys cyfraniadau i gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi. Adroddwyd cynnydd o £0.09m i'r Gronfa Gyffredinol. Mae'r sefyllfa archwiliedig yn aros yr un fath, er bod addasiad technegol i ailddosbarthu darpariaeth cyflogres fel cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi wedi'i wneud.

3 Mae'r adroddiad a gyhoeddwyd gan Archwilio Cymru ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi'i nodi yn Atodiad 2 ac mae'n cadarnhau barn archwilio ddiamod.

4 Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2010 yn ei gwneud yn ofynnol i'r cyfrifon archwiliedig gael eu cymeradwyo gan yr Aelodau erbyn 31 Gorffennaf 2024. Fodd bynnag, ers y pandemig, mae'r amserlenni hyn wedi'u hymestyn gan Lywodraeth Cymru hyd at 30 Tachwedd 2024.

YSTYRIAETH GAN BWYLLGORAU ERAILL

5 Cyflwynwyd y Datganiad Cyfrifon heb ei archwilio ar gyfer 2023/24 i'r Awdurdod Tân ac Achub ar 15 Gorffennaf 2024.

ARGYMHELLIAD

6 Gofynnir i'r Aelodau:

(i) nodi'r perfformiad a'r sefyllfa alldro a archwiliwyd fel y manylir yn Natganiad Cyfrifon 2023/24 (Atodiad 1);

(ii) nodi adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru sy'n cadarnhau barn archwilio ddiamod (Atodiad 2);

(iii) nodi'r llythyr cynrychiolaeth arfaethedig gan gynnwys y cam-ddatganiad heb ei gywiro; a

(iv) chadarnhau'r argymhelliad o gymeradwyo Datganiad Cyfrifon 2023/24 fel y maent yn archwiliedig ac yn derfynol.

CEFNDIR

7 Yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2010, lluniodd yr Awdurdod ddatganiad o gyfrifon drafft erbyn 31 Mai 2024. Cyflwynwyd y datganiad o gyfrifon drafft i'r Awdurdod Tân ac Achub yn ei gyfarfod ar 15 Gorffennaf 2024 gydag adroddiad naratif eglurhaol. Mae'r datganiad o gyfrifon drafft wedi bod yn destun archwiliad allanol ac mae'r atodiadau'n cynnwys y fersiynau archwiliedig terfynol.

GWYBODAETH

GWARIANT REFENIW

8 Cyflwynwyd adroddiad ar berfformiad ariannol 2023/24 i aelodau'r Awdurdod yng nghyfarfod yr Awdurdod Tân ac Achub ar 15 Gorffennaf 2024. Roedd hwn yn cadarnhau sefyllfa alldro drafft o wariant net o £44.3m gan gynnwys cyfraniadau i gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi.

9 Mae'r sefyllfa archwiliedig derfynol yn cadarnhau gwariant net o £44.3m, er bod addasiad cyfrifyddu technegol wedi'i wneud i ailddosbarthu darpariaeth cyflogres o £0.47m fel cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi. Darperir yr adroddiad naratif wedi'i ddiweddaru ar dudalen xx o'r Cyfrifon (gweler Atodiad 1, tudalen 7)

10 Nododd yr archwiliad nifer o addasiadau eraill y cytunwyd arnynt gyda rheolwyr ond nad ydynt yn cael unrhyw effaith gyffredinol ar y sefyllfa a adroddwyd.

Y FANTOLEN

11 Mae'r Fantolen yn darparu rhagor o wybodaeth am sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2024, ac mae wedi'i chynnwys ar dudalen xx o'r Cyfrifon (Atodiad 1).

Asedau sefydlog a benthyciadau

12 Cadarnhaodd y cyfrifon archwiliedig terfynol fod gan yr Awdurdod

asedau sefydlog o £56.2m ar 31 Mawrth 2024, sy'n cynnwys eiddo, cerbydau ac offer.

13 Caniateir i'r Awdurdod fenthyca i ariannu asedau cyfalaf, ac ar 31 Mawrth 2024 gwerth archwiliedig y benthyciadau sy'n weddill oedd £17.9m, sy'n unol â'r terfynau a osodwyd gan yr Awdurdod.

Rhwymedigaethau Pensiwn

14 Mae'n ofynnol i'r Awdurdod roi cyfrif am y rhwymedigaethau amcangyfrifedig sy'n gysylltiedig â'i gynlluniau pensiwn. Mae gan yr Awdurdod ddau gynllun, sef Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân a'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Caiff gwerth ymrwymiadau'r dyfodol ei gyfrifo gan actiwari pob cynllun, ac roeddent yn £231.6m ar ddyddiad y fantolen. Mae hyn yn cynnwys addasiad archwilio mewn perthynas â phrisiad Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol o £1.2m. Mae hwn yn faes cyfrifyddu hynod dechnegol ac roedd angen yr addasiad yn dilyn arweiniad pellach gan yr actiwari ac mewn ymgynghoriad ag Archwilio Cymru.

Cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy

15 Cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy'r Awdurdod ar 31 Mawrth 2024 oedd £9.1m a oedd yn cynnwys £1.6m o gronfeydd wrth gefn cyffredinol a £7.5m o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd. Cafodd y polisi cronfeydd wrth gefn ei gymeradwyo gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 15 Ebrill 2024.

ARCHWILIO'R DATGANIADAU ARIANNOL

16 Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru yn gyfrifol am ddarparu barn ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun gwir a theg o berfformiad a sefyllfa ariannol yr Awdurdod am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2024.

17 Wrth gyflawni'r gwaith archwilio, nid yw Archwilio Cymru yn ceisio darparu sicrwydd absoliwt. Yn hytrach, mae'n ystyried a oes materion arwyddocaol a allai gamarwain rhywun sy'n darllen y cyfrifon. Pan nodir gwall neu gamddatganiad, bydd Archwilio Cymru yn ystyried a oes angen diwygio.

18 Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru yn cynnig cyhoeddi barn archwilio ddiamod, sy'n golygu bod y cyfrifon yn rhoi darlun gwir a theg o drafodion ariannol yr Awdurdod. Mae'r adroddiad wedi'i gynnwys yn Atodiad 2, a nodir y pethau canlynol:

- Nododd yr archwiliad nifer o ddiwygiadau y cytunwyd arnynt gyda'r rheolwyr ac a oedd yn angenrheidiol er mwyn cydymffurfio'n llawn â'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol. Nododd yr archwiliad ddau addasiad y mae angen eu hamlygu cyn cymeradwyo'r cyfrifon
- Gwnaed addasiad cyfrifyddu technegol i ailddosbarthu darpariaeth cyflogres o £0.5 miliwn fel cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi yn gysylltiedig â strwythur cyflog y diffoddwyr tân.
- Gwnaed newid o £1.2 miliwn i brisiad y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Yn dilyn cyngor gan actiwari'r cynllun ac mewn ymgynghoriad ag Archwilio Cymru, cafodd addasiad technegol ei brosesu i roi ystyriaeth i'r terfyn asedau pensiwn, yn unol ag IAS 19 ac IFRIC 14.

19 Nododd yr archwiliad un mater na chafodd ei gywiro, gwerth cyfanswm o £0.1 miliwn, a oedd yn ymwneud â dosbarthu dyledwyr a chredydwyr. Cododd y mater hwn oherwydd anghysondeb amseru, gan fod Cyfrifon Taladwy wedi cael eu gadael ar agor i sicrhau taliadau prydlon i Fusnesau Bach a Chanolig. Gan na fyddai'r addasiad wedi effeithio ar y fantolen nac wedi darparu unrhyw fudd i ddefnyddwyr y cyfrifon, fe'i gadawyd heb ei gywiro.

20 Roedd Adroddiad yr Archwiliad hefyd yn cynnwys y llythyr cynrychiolaeth terfynol.   Mae'r llythyr hwn yn darparu cynrychiolaeth gan y Cadeirydd a'r Trysorydd i gydnabod eu cyfrifoldebau ac i gadarnhau'r trefniadau ar gyfer sicrhau bod y cyfrifon yn darparu darlun gwir a theg.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn gysylltiedig ag amcanion llesiant hirdymor ATAGC. Mae ariannu'r Gwasanaeth yn fuddiol i gymunedau Gogledd Cymru ac mae'n sicrhau bod digon o fuddsoddiad yn digwydd yn y seilwaith er mwyn galluogi'r gwasanaeth i ddarparu ymatebion brys a gwaith ataliol ymhell i'r dyfodol.
Cyllideb	Caiff y gyllideb ei phennu bob blwyddyn yn unol â'r ddarpariaeth gwasanaethau arfaethedig, sy'n cynnwys ymateb brys a gwaith ataliol.
Cyfreithiol	Mae'n ofynnol yn gyfreithiol i'r Awdurdod lunio'r Datganiad o Gyfrifon a Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn unol â'r safonau a ragnodwyd.
Staffio	Dim
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Dim
Risgiau	Caiff incwm a gwariant eu monitro'n ofalus i sicrhau bod gwyriadau o'r gyllideb a gymeradwywyd yn cael eu nodi a'u hysbysu'n

	briodol i'r Aelodau.